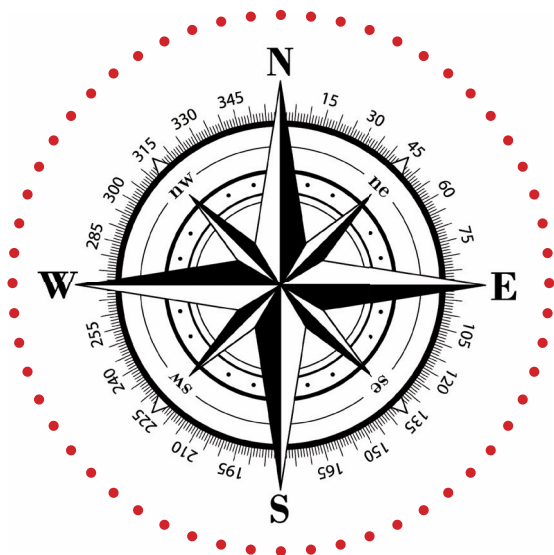

Aleš Šteger

*Na kraju
zapisano*

*Za mamó in očeta,
z vama sem se, ne da bi se veliko premikali,
učil potovati.*

- 01 *Ljubljana*
Slovenija, 21. 12. 2012
- 02 *Minamisōma*
Japonska, 16. 6. 2013
- 03 *Ciudad de México*
Mehika, 25. in 26. 11. 2014
- 04 *Beograd*
Srbija, 2. 8. 2015
- 05 *Koči*
Indija, 23. 3. 2016
- 06 *Solovki*
Rusija, 19. 7. 2017
- 07 *Šanghaj*
Kitajska, 29. 5. 2018
- 08 *Bautzen/Budyšin*
Nemčija, 17. 4. 2019
- 09 *Costa da Morte in Santiago de Compostela*
Španija, 3. 10. 2021
- 10 *Punta Arenas in Porvenir*
Čile, 31. 1. 2022
- 11 *Hargeisa*
Somaliland, 17. 11. 2022
- 12 *White Sands*
ZDA, 2. 4. 2023

08 Bautzen/Budyšin
Nemčija, 17. 4. 2019

01 Ljubljana
Slovenija, 21. 12. 2012

09 Costa da Morte in
Santiago de Compostela
Španija 3. 10. 2021

04 Beograd
Srbija, 2. 8. 2015

03 Ciudad de México
Mehika, 25. in 26. 11. 2014

12 White Sands
ZDA, 2. 4. 2023

10 Punta Arenas in Porvenir
Čile 31. 1. 2022

06 Solovki
Rusija, 19. 7. 2017

02 Minamisōma
Japonska, 16. 6. 2013

07 Šanghaj
Kitajska, 29. 5. 2018

05 Koči
Indija, 23. 3. 2016

11 Hargeisa
Somaliland, 17. 11. 2022

01 *Ljubljana*
Slovenija, 21. 12. 2012

02 *Minamisōma*
Japonska, 16. 6. 2013

03 *Ciudad de México*
Mehika, 25. in 26. 11. 2014

04 *Beograd*
Srbija, 2. 8. 2015

Péter Nádas
VEST O KATASTROFI
Pripovedna poezija Aleša Štegra

Prevedla Marjanca Mihelič

Če gre lahko kaj narobe, bo narobe tudi šlo. Za razumevanje te modrosti ni treba biti posebej ostrega uma, zadostuje vsakodnevna izkušnja. Delamo s tehničnimi napravami, za ktere ne vemo, po kakšnih načelih delujejo, slabe zavržemo in namesto njih kupimo boljše, drugačne. To načelo določa naš pogled na svet. Načelo vseomogočnosti nakupa. Potem delovanje in okvara večjih sistemov povzročita resničen kratek stik v našem mišljenju. Nič čudnega. Presahlih rečnih strug in nepričakovanih povodnji ni mogoče kar odmisлити, kot tudi ne računati nanje.

Tudi midva, ženska in moški pod modrim aprilskim nebom brez oblaka, sva delala zunaj, obračala z vilami pokošeno travo, da bi se lepo posušila in bi nastalo iz nje dobro seno, nakar bi ga сосед odnesel za svojo kravo. Toda kako naj bi ga odnesel za svojo kravo, če pa je bila vsa trava, od prve do zadnje bilke, pa ne samo najina, temveč vsa trava od vseh in vsepovsod od Baltskega morja do Balkanskega pogorja, izpostavljena radioaktivnemu sevanju. In kaj naj storiva s špinačo, ki je to leto posebej zgodnja in tako bogato uspeva. Naj jo pobereva, blanširava, ohladiva, razdeliva na porcije in spraviva v zamrzovalno skrinjo, kot sva storila vsa prejšnja leta? Sevanje ni vidno s prostim očesom. Ali naj jo vso poreževa in jo v stanju, v kakršnem je, vrževa na ograjen, skrbno negovan in od številnih glist dodobra razrahljan kompost, ki je bil zaradi eksplozije v Černobilu prav tako kontaminiran kot najina trava in lasje.

Katastrofa se razlikuje od drugih življenjskih situacij po tem, da nagovarja osebno, ni izgovora, s katerim bi se človek lahko izognil vprašanjem, ki jih zastavlja, tudi časovnega odloga ni, vendar na njena jasna vprašanja nimaš pametnega odgovora ne samo ti, temveč ga nimajo niti drugi. Bog pa, kot je splošno znano, molči. Ne moreš reči, da pač pada radioaktiven dež in do bo do jutri ponehal. Ne moreš reči, da pripeka sonce globalnega segrevanja, izsušuje rečne struge, ti pred očmi ožge žito, prej ali slej pa bo deževalo. Pod težo katastrofe se

najprej sesuje univerzalno človeško načelo upanja. Ne veš, o čem bi govoril in zakaj, če pač ne želiš govoriti neumnosti. Sredi katastrofe um vendarle še dojame, da je besede tudi do zdaj ohranjalo pri življenju izključno načelo upanja, zdaj pa je tega konec. Prepozno je. Ne moremo naknadno spremeniti ali popraviti vsakega stavka, ki ga je človeštvo izreklo dotlej. Prav tako je prepozno spoznanje, da smo zlorabili tudi načelo upanja. Kot da bi rekel, da smo zlorabili tudi svetopisemsko zapoved razmnoževanja.

Pesniški stavek včasih vendarle pove malo več, lahko seže dlje in spregovori tudi takrat, ko drugi ne samo da nimajo povedati ničesar razumnega, marveč nimajo niti vode niti zraka. Aleš Šteger je mojster takšnega nemogočega pesniškega govora. Svojo preudarnost, prizanesljivost in obzirnost je bržkone prejel od bogov, ki so temu pridali še lep nasmehek. Naj dodam, da ga ni prejel od rimskih, temveč od bizantinskih bogov.

Tudi v mojem življenju po Černobilu, danem kot bonus, je minilo komaj četrto stoletje, ko moram gledati po neposrednem prenosu čudovito postarano vrtnarko na Japonskem, kako drsaje po kolenih trga drugega za drugim največje liste špinače v gredicah, da bi manjši še lahko zrasli. Sredi bujne vladavine špinače vztrajno dela. Četudi njenih tehnično dovršenih gibov ne poganja več načelo upanja, temveč pomanjkanje alternative. V nasprotju z vsem razumom se pokorava svoji disciplini. V njeni neposredni bližini se je pri približno 2800 stopinjah Celzija pregrelo jedrsko gorivo v reaktorski posodi in zgodilo se je, kar se je zgodilo. Sredice v treh atomskih reaktorjih so se popolnoma stalile. Sledile so tri eksplozije. Dežuje. Špinačo je treba pobrati. Kupila je dežni plašč.

Sredi katastrofe tudi nima več smisla kričati katastrofa. Šteger s prsti komajda zatrese strune. Čeprav ve, kar ve japonska vrtnarka, in kar vemo mi vsi. Prastaro vedenjsko načelo pomenljivega molka in tudi glasno prerokovanje sta danes prav

tako izgubila pomen, čeprav oboje še vedno deluje kot načelo obnašanja.

Stori to, kar stori prastara Japonka tistega deževnega marčevskega jutra pod hudo kontaminiranim nebom Fukušime. Vidi, kar vidi, vidi, kar vidimo, in se pokori zapovedi svojega poklica. Kvečjemu si trmasto reče, da zagotovo ne bo več pisal pesmi, zaprt v svojo sobo. Pomembna odločitev, ki kaže na filozofa. Malo podobna temu, kar je storil Diogen iz Sinope, imenovan tudi razjarjeni Sokrat, ko se je v imenu naravnih načel izneveril družbenim navadam. Ne bom ostal v svoji sobi, ampak grem na pot, si reče, da obhodim meje svojega doma. Čeprav so meje na nebu in zemlji izgubile vse svoje prejšnje funkcije. Ni nasilja, ni žičnate ograje, ni vojske, ki bi jih lahko obvarovali. Od zdaj pesmi ne pišem jaz, temveč moja pot. Jaz ni ne več ne manj kot zunanji svet. Naj bom izgubljena rokavica, reče, ker na svoji poti opazi izgubljene rokavice. Potem tudi njegov slog sledi načelu rokavice, nihal bo med pripovedjo in pesmijo, ki ju pretvarja med seboj, tako da ne potuje samo v prostoru, temveč odpre v sebi lastno pot med velikima književnima vrstama. Pripovedovalec je tudi v svojih pesmih in lirik takrat, ko piše prozo, vendar ne zato, ker je njegova proza ritmična. S pretvarjanjem resnično jasno ugleda skrivnostno razliko. Zelo zanimivo dejstvo je, da to stori prav takrat, ko njegov madžarski pesniški kolega János Térey na skoraj enak način opusti pesniški jezik in se preusmeri k prozi, ki pa v celoti ostaja lirična. Oba imata seveda predhodnike med poljskimi, češkimi in ruskimi katastrofisti v drugem in tretjem desetletju prejšnjega stoletja, ki spričo bližajoče se katastrofe in nezadovoljni z zahodnoevropskimi avantgardnimi gibanji, s futurizmom, dadaizmom in nadrealizmom, niso gradili samo na posamezniku, temveč tudi na antropološkem skupnem.

Šteger je na svoji čezmejni pešpoti prišel tudi do naju, že zato, ker resnično ne živiva daleč od meje njegove rodne dežele. Njegov nemški prevajalec Matthias Göritz je zapisal,

*wer ihn lesen hört und mit ihm spricht ist von seinem Charme eingenommen – einem unverwechselbaren Charme, der sich auch in seinem Gedichten findet.** Tudi v njegovi fizični resničnosti ga nisem nikoli doživel jasneje kot takrat ob prihodu s pešpoti, ko je stal in čakal, da odprem vrtna vrata. Njegov mestni šarm, ki sem ga tudi sam dobro poznal od prej iz Pariza, Berlina in Ljubljane, je izginil, se razblinil. Na dolgi pešpoti se je zelo okrepil in bil zagorel od sonca, kot so bili nemara njegovi predniki, najverjetneje pastirji v planinah, ki se jih sam morda niti ne spominja več. S seboj jih je prinesel s svojim fizičnim telesom, tako rekoč pešačil je z neznanci. V svetovnih velemestih ni bil nikoli brez smehljaja, zdaj pa se je komajda nasmehnil, pri čemer je njegov nasmeh prejkone sijal iz globične njegove pozornosti.

Ali bo sédel v izložbo blagovnice na najpomembnejšem trgu svojega mesta, da mu v središču katastrofe ne bo treba ostati samemu s svojo pesmijo, da bi posameznik in okolica lahko prehajala med seboj in ustvarjala skupnost. Tam bom pisal, reče, v izložbi, kar je pravo Diogenovo dejanje. Če ni in ne more biti več razlike med zunaj in znotraj, če ni več meje, če se lahko obrnemo navzven, obrnemo navznoter in pretvarjamo drug v drugega, če se v trenutku katastrofe dotakneta in zagorita univerzalno in individualno, potem to, kar jima je skupno, tudi v pesmi ne sme tvoriti ločenih pojavov. Pesem ne sme biti drugačna od moje kože. Ali pa mora prav skozi to kožo prepušiti signale, nevidne očem, zato odide naravnost v Fukušimo. Potem ko izve, da so v mehiški provinci Guerrero državni policisti in zakrinkani banditi skupaj napadli avtobus, poln dijakov, jih šest ustrelili, triinštirideset pa odpeljali na neznan kraj, kjer so jih pokončali, njihova trupla pa verjetno zažgali na smetišču, odide v Mehiko, vse do danes trpečo pod breme-

* *Vse, ki ga slišijo brati in se z njimi pogovarja, osvoji njegov šarm – edinstveni šarm, ki ga najdemo tudi v njegovi poeziji.*

nom evropskega kolonializma, prizadeto od globalne trgovine z mamili, revščine, lokalne korupcije in političnega banditarstva svetovnih razsežnosti, da bi bil z njimi, z živimi, padlimi in pahnjenimi v bedo, in bi nam zakričal iz samega središča množičnega protesta, osebno in vsakemu posebej. Šteger ni katastrofični turist, ni popotnik, ki išče naslado, zagotovo ni flaner, zagotovo ni svetovni popotnik, nič skupnega nima z njimi, prej je samotni, malo nor romar, ki se pokorava za grehe, ki jih ni zagrešil in od katerih želi biti karseda daleč stran. In ko se iz razpokane Afrike, ki so ji dejansko vzeli vse, jo opustošili, ponižali, oplenili na globalni ravni, oropali zadnjih naravnih bogastev, kot tudi iz Azije, pahnjene v bratsko vojno, bolje rečeno, prizadete zaradi trgovine z orožjem, dvignejo valovi pregnanih s svojih domov in se začne preseljevanje narodov, jim odide v Beograd naproti, sede na klopcu na avtobusni postaji, kupi mleko in sladkarije za otroke in se, kolikor je mogoče, pogovarja z njimi. Z enim od njih, z Ejmenom, se bo tudi spoprijateljil, na listek si zapišeta ime drug drugega.

S 46° 3' 30" V 14° 29' 55"

01 Ljubljana
Slovenija, 21. 12. 2012

Ideja se mi je porodila 4. aprila 2012, ko sem gledal v razkošno izložbeno okno nekje v Rimu in se zamislil nad nenavadnim prekrivanjem podobe, ki jo je okno odsevalo. V njem so poleg moje bile tudi podobe romske družine, ki je za mojim hrbtom beračila, ter podobe mimoidočih množic.

Obenem sem občutil privlačnost in odbojnost. Pri ideji ni šlo za ekshibicionizem, marveč za željo po premagovanju lastnih strahov. Ne za to, da pokažeš, kaj zmoreš (ali česa ne), marveč za to, da bi sebe in s tem svoj jezik spravil v tako situacijo, ko enostavno ni mogoč noben drug izhod kot reakcija. Ta reakcija je v pisateljevem primeru pisanje samo, je literatura sama, je to, kar se izmika načrtovanemu, kar pa se nikakor ne more izmakniti konstelaciji naključnega, času nastanka, kraju nastanka, interakcijam in dogodkom, ki se zvrstijo med nastajanjem teksta. Kaj sploh je literarni tekst, če ne obenem tudi kraj, kjer je nastajal, in

čas zapisa? In kakšna bo ta literatura, če je privedena v stanje maksimalne prisile in ogroženosti, ko je poenostavljena do neke nagonске reakcije?

Pravila »igre«, ki sem si jo izmislil, so nadvse preprosta: vnaprej določiti kraj, kjer bom pisal. Po možnosti naj bo to javni kraj, kraj, ki pripoveduje živo, nepredvidljivo zgodbo. Vnaprej določiti datum, ko bom pisal. Po možnosti naj bo to datum z določeno spominsko prtljago. Zamejiti čas, ko lahko pišem, na največ dvanajst ur, v katerih mora (ali pa tudi ne) nastati tekst. Tekst objaviti kar se da hitro, po možnosti še isti dan. Nobenih knjig ali časopisov, nobenih vnaprej pripravljenih zapiskov, nobenega referenčnega oprijema, nobene povezave z medmrežnimi svetovi. Zgolj zunanja pisateljska inkubacija, izročena in ranljiva varnost minljivega in izpostavljenega, zgolj zaupanje v trenutek, v tukaj in zdaj. In v besede. V besede ...

Na krajn zapisano Aleš Šteger

Ideja se mi je porodila 4. aprila 2015, ko sem gledal v
zrcalo in se spomnil, da sem bil v Rimu in se spomnil
na neznane prireditelje, ki so me v Rimu
povabili. Odnos sem občutil prišelci in
prijem. Prišel je šlo za željo po prenehanju
Nizozemske, kar pomeni, da sem bil
v Rimu, da dokazujem, kaj pomeni, kar
piše in ni zapod moj jezik sprevaj v tako situacijo, ko
ni mogoče naden vrb izstori kot reakcija. Ta reakcija
je v pisateljevanju primeru literarnega sama je to, kar
se zmanjša načrtovanemu, kar pa se ne nikakor ne more
izmenjati konstatirani in najkrajnjega. Časa nastanka, kraj
nastanka, interakcija in dogodkov, ki se zvrstijo med
nastankom teksta.

Pisatelj "vred", ki sem si jo izmislil, so navede prebrstva:
v naprej določiti kraj, ki je pomemben. Ta kraj je kraj
Tigridulike. V naprej določiti datum, ko pom
17. datuma je danes, 21. 12. 2015, dan, ko je naveden
konc sveta in opredeljen prihod.

Na voljo imam dvajset let med 7 in 19. ur. Kar pom
v tem času napisal, da je tudi objavljeno kot knjiga. Če
zelo, jo bodo lahko za jutri prireditelj na spletni strani
www.alesteger.com. Ili pa obiščite jutri v soboto 23.
na avtorja Maxa na
tudi.

Vsako jutro, ko se zbudim, prerežem limono na pol, izcedim sok iz ene polovice, pijem.

Vsako jutro, jutro za jutrom, popijem sok polovice limone, z malo vode.

Naj me to, kar je kislo, ohranja pri zdravju, tako vsaj verjamem, in ne vem, ali so res velike količine limoninega soka te, ki varujejo zdravje, ali prej moje prepričanje, da limonin sok ščiti.

Jutro za jutrom, dan na dan, najprej vzamem limono, jo prerežem na pol.

Če je nož top, mučim limonino lupino, upira se, čeprav je to, kar varuje, kislo in ne vzneta ugodja.

Včasih iz limone brizgne in potihoma preklinjam.

Tudi danes.

Na stopnišču ugasne luč in naenkrat stopam na pamet skozi temo, dokler se oko ne privadi in postanejo sence noči bolj zaupljive.

Zunaj svež zrak, kot je lahko svež v centru Ljubljane. Tukaj visijo eni najbolj onesnaženih kubičnih metrov zraka v državi. A vsako jutro prinese nekaj iz globin gozda, mogoče par duhov, ki so prebedeli noč in se pogovorili s predniki in drugimi nevidnimi bitji. Mogoče so sami predniki in zanamci, mogoče so na njihovi strani tudi krošnje dreves na Trgu narodnih herojev, ki ga prečkam na poti k Maxiju, totemska bitja, prebudila so se, da me opozorijo na dan, ki še ni napočil. Na počen dan?

Iz krošenj doni vreščanje vran. Krožijo med sencami noči, zavijejo nad streho parlamenta, velike jate vran v noči, poskušam jih fotografirati, a je pretemno, da bi objektiv kamere ujel te duhce, ki so pridrli v to petkovo jutro iz neke druge dimenzije.

Kaj mi sporočajo, bitja noči? Ni to le porogljivo krakanje nekemu, ki ves potuhnjen, oblečen v bundo iz misli, s hitrim korakom stopa proti pasti, ki si jo je sam nastavil?

Moje besede, zakaj ste me zapustile!

Ne, se upiram, čim manj smem misliti, čim manj jezika, čim manj besed, prosim, naj se vse skupaj sproži šele, ko bom sedel v izložbenem oknu.

A obenem je na dlani dvoje: izceden limonin olupek in primerjava, da v tem kislem agrumu prepoznam (da mi narokuje?) metaforo za svojo skupnost, svoje pleme, ljudi, ne le primerjam, enačim jih, enačim nas s to polovico limone, ki jo izcejam v kozarec, na koncu še podrgnem po robu, da izpadejo pečke in obležijo na dnu motne tekočine.

A čigava roka izceja? In po čigavem grlu odteče tekočina? So odgovori res tako enoznačni, kot je ta nemogoča instantna božična glasba, ki me obdaja.

Zunaj je modra ura.

Sedim za šipo izložbenega okna veleblagovnice, računalnik je prižgan, zdaj bi moral zagnati, pisati jutranje svež, s polnimi pljuči, napisati karseda veliko od vsega tega, kar pride na misel. Vse velja, si rečem ob začetku, vse, prav vse ima svoj pomen, ima svojo vlogo, iz vsega se da z besedami narediti zlato. A vse to mi ne pomaga. Kot da sem otrpel in onemogel. Muzika udriha po mojih možganih, nezmožen sem napisati vsaj par vrstic, se ujeti za rep eni samcati besedici.

Recimo besedici »začetek«.

Bilo je sredi dneva, bil je Rim in bil je trenutek prekritja, trenutek uzrtja, ko me je prešinila zamisel za moje današnje početje. Prekrile so se podobe, najprej bogatija izložbenega okna, par lutk v oblekah, vsaka je stala več, kot zasluži povprečen slovenski pesnik s svojo poezijo v, recimo, desetletju (četudi se bo to še spreminjalo in po trenutnem trendu sodeč bom kmalu lahko mirno zapisal: v svojem življenju).

Pred izložbenim oknom se zaustavi možakar, se lahno skloni, med dlanmi mu za hip zažari drobna lučka, nič ni lepšega od samotnega prižiganja cigarete sredi noči. To je točka prehoda med dnevom in nočjo, točka prehoda med usti in ognjem.

A bilo je, kot zapisano, sredi dneva, ko mi je uzrtje prekrivanja lastnega odseva, odseva mimoidočih, konstelacij odsevov svetlobe, rimskih duhov, izložbenih lutk porodilo to nenavadno, težko opisljivo mešanico privlačnosti in odpora.

Dobro jutro, zaslišim izza pregradne stene, ki je za mano. Prodajalka je še poprej stala pred službenim vhodom in kadila, zdaj je že na delovnem mestu.

Že pišemo?

Nikoli si nisem predstavljal, da so vsi ti ljudje budni uro in pol pred odprtjem trgovine, kaj šele, da so na delovnem mestu v največjem zagonu. Ko sem se spustil mimo varnostnika in skozi službeni vhod vstopil v špecerijski del trgovine, sem zagledal delovno vnemo, kot je skorajda ne poznam iz dnevnih prizorov trgovin. Prodajalci s podočnjaki, ki režejo, nastavljajo, pakirajo, premikajo, zaspani dostavljavci, varnostniki mlečnih obrazov, ki so ravno praznili blagajno, celo mravljišče ljudi, ki dela s polno vnemo par ur, preden bodo prvi kupci prestopili prag te častivredne trgovine.

Ko takole vstopam skozi drobovje Maxija na oddelek z ženskimi pripomočki, rokavicami in torbicami, kjer bom sedel za mizo in pisal v izložbi, se me polasča občutek, ki ni nič novega, nič izvirnega, a ki vseeno vse premalo jasno vzhaja, vsaj v meni, namreč, da v vseh teh trgovinah in bankah, v vseh teh zavarovalnicah in uradih, v vseh teh parlamentih in odvetniških pisarnah iz dneva v dan preživljajo svoje življenje, svojo usodo ljudje iz mesa in krvi. Kakšno usodo si vsak od nas deli z njimi? Usodo besed? Usodo limon?

Zunaj, na Trgu republike, so ugasnili luči. Sivina megleničastega jutra. Nobenih zagotovil, da se podnevi ne bo še enkrat znočilo.

Bilo je torej nekega 4. aprila 2012 v Rimu, ko me je nenavdna konstelacija podob v izložbenem oknu privedla do te ideje, da privedem sebe in svoj jezik v ta nemogoči položaj. Kaj je za pisatelja večja nočna mora kot pisati nekje, kjer nisi na varnem,

kjer si izpostavljen nenehni možnosti, da te nekdo zmoti, kjer kraj in čas pisanje narekujeta, kaj boš pisal, čeprav ne gre za golo opisovanje, za to, da bi poročal (to počno novinarji ali reporterji neprimerno bolj izurjeno od večine pisateljev), marveč da bi pisal literaturo. Da bi torej bil na obeh straneh steklene stene hkrati, zunaj, med ljudmi, ki se (ali pa tudi ne) zaustavljajo, poskušajo komunicirati z mano v izložbenem oknu, in znotraj, s tihim muzikantom v sebi, ki vodi moje misli, s prišepetovalcem, goslarjem, demonom, muzo, razgrinjalcem skrivnih načrtov, njim, ki me napotuje v dogodivščine in obsesije, v norosti, in me določa, določa moje prijatelje in tiste druge, ki to najbrž nikoli ne bodo, določa moje duhovno sorodstvo in način, kako sem buden (ko sem buden).

Tukaj gre za dvojno budnost, biti buden v jeziku. Biti buden kot človek v nekem koncu. Koncu zgodb, koncu časov.

Idejo dobi človek z opazovanjem in distanco, a obenem opazovati in doživljati na lastni koži je (običajno) malce težje.

S pogledi mimoidočih ne bom imel težav, čeprav je še jutro in so redki in marsikdo od njih sploh ne pogleda, kdo poseda v izložbenem oknu in tipka na računalnik.

Največji teror je glasba.

Dobro jutro, že šponamo? Sprašuje hišnik.

Datum sem izbral mesece v naprej, ker sem hotel biti izpostavljen v specifičnem trenutku na specifičnem kraju.

Izpostaviti se, kaj to pomeni?

Podoba je podobna tisti v gusarskih filmih, kjer zvezane ujetnike s helebardo prisilijo, da se pomaknejo na sam rob premca, potem do konca deske, ki štrli čez rob, potem pa jih še malo špiknejo, da popadajo v morje in morajo plavati za življenje.

Tako moram jaz pisati proti nemogoči glasbi, ki nažiga za mojim hrbtom.

Za mano cingljanje kovancev. Blagajničarka prešteva drobiž, podrsavanje kovine po prodajnem pultu, žvenket novčičev, ki padajo v različne predale.

Zavijanje e-kitar, I love you for Christmas.

To konstelacijo danes, tukaj, sem si izbral aprila v Rimu, predbožični čas, nakupi, hitenje, obenem čas največje izcejenosti naše družbe. Revščina, ki se plazi kot bolhe v rokave ljudi, predvsem pa tudi neki jezik, ki se s tem poraja. Množica jezikov kot množica duhov, ki so me spremljali vso noč vse do jutra. Jezik upora, jezik zastraševanja, jezik opozoril, jezik, ki išče način, da pride skozi, jezik poneumljanja, jezik zavajanja, jezik lova na čarovnice, jezik denarja, jezik prikrivanja.

Mnogo jezikov, malo poezije.

Fant z rdečo kapo kroži pred mojim oknom. Običajno je ta ploščad namenjena skejterjem, a ne v tej zimi. Naenkrat so štirje, medtem ko on brca s podplatom v kup zaledenelega snega, ostali ostajajo potuhnjeni v bunde. Ura je osem, varnostnik rožlja s svojimi ključi, na drugi strani se odpro vrata banke, fant z rdečo kapo in preostala četverica poniknejo skozi vhod banke, ki se odpre kot velika usta.

V stanovanjih na drugi strani žarijo luči. Tam, na drugi strani Trga republike, so pred leti iz zidu enega od stanovanj potegnili zanimivo živalco, mikrofona, lovke kablov. Danes kaj takega ni več mogoče. Pisatelji poskušamo s kričanjem, z zmerjanjem, s čemerkoli, a je glasba tako glasna, da je težko spremljati lastne misli, kaj šele razgaljati druge. In vsepovsod toliko jezikov, katerih glavni namen je v glavnem preglasiti druge jezike.

Tam, v sosednji stavbi TR3, gori lestenec, možje v črnih plaščih z aktovkami vstopajo, izginjajo. Še ena peristaltika.

Tudi v parlamentu na moji desni, tudi v parlamentu gorijo luči. Kdo bi pomislil, da parlament pri nas ob tej uri še spi, pa ni tako.

Dragi moji, danes bo tuga, reče ena od prodajalk. Nobenih komentarjev na to ne slišim.

Ob oknu stopiclja golob, se zaustavi pred oknom, menca v krogu, za njim pridejo še štirje.

Trg pred mano je prazen. Trije avtomobili s pomrznjenimi šipami. Vsake toliko gre kaka tanka dušica čezenj, kot da nisem na glavnem trgu države par dni pred božičnimi prazniki. Kot da se je konec sveta že zdavnaj zgodil in je vse, kar se dogaja tukaj, pred mano, le melanholičen sprehod mrtvih po svetu, ki so ga živi že zdavnaj zapustili.

Na šipo, skozi katero gledam na trg, je nekdo s flomastrom zapisal POK!

Frieden den Hütten, Krieg den Palästen, pomislim.

Je to konec sveta? Ne seveda hollywoodski, v smislu klimatske, atomske, solarne ali kake tretje kataklizme. Marveč konec sveta, kot ga mislimo. Tako ga niso mislila stara ljudstva, retorika konca, politika konca je nekaj, kar pripada le nam, našemu času. Mi smo civilizacija konca, hranimo se s koncem, z idejo konca, zmeraj znova nas zbuja, izcedi iz nas novo porcijo histerije in strahu, nas hrani z lastnim sokom. V kakšnem koncu se nahajam tukaj, v tem izložbenem oknu?

Apokaliptičen konec je konec brez ostanka. Katastrofa je totalna, za njo nič ne ostane. Tudi jezik ne, s katerim bi bilo o tem koncu mogoče govoriti. Mi pa živimo neko drugo obliko konca, ki se nenehno dogaja v jeziku, kot povratna zanka. Govorimo o koncu, smo konec, ga obenem s tem odganjamo in ustvarjamo.

Vse te duše, ki hodijo mimo, kam gredo?

Pred mano je gozd. To je rimski čas. Pred mano so njive. To je čas srednjega veka. Pred mano je vrt. To je 19. stoletje. Pred mano je center državne moči, granitne kocke, kraj, kjer se izklicujejo države, kjer se upirajo množice, kjer se ob večerih zbira mladina in se greje s steklenicami žganja, to je najgrše parkirišče v državi, to je zemljišče, ki je po verigi transakcij padlo v roke dvomljive švicarske firme, to je vzvalovljena sivi-na, cigaretni odpadki, golobji iztrebki, to je metafora te države. Zabetonirali smo gozd, zabetonirali smo njivo, zabetonirali

smo vrt, zabetonirali smo grobove, in zdaj žalujemo, da nismo dovolj urbani.

Ne dovolj urbani ne dovolj kapitalistični.

Pričena snežiti. Le sneg lahko prekrije, kar smo naredili iz sebe. Pozaba ne obstaja, vse ostaja nekje zapisano.

To je moj kruh. To prepričanje, da ni moč izbrisati nobenega dogodka, da obstaja skriti, neverbalni red, ki hrani.

Varnostnik z obrito glavo odpre vrata starejši gospe z nakupovalnim vozičkom, stopi za njo na zrak, se zazre v nebo in pusti, da mu snežinke za hip padajo po obrazu in lobanji.

Ljudem se delajo vse večji oblaki, ko izdihujejo. Morda je vse skupaj res neke vrste izdihovanje, kar smo, kar želimo biti.

Nekdo je na šipo napisal POK! Lahko bi tudi vrgel kamen in bi naredilo pok, a ne, na šipo je zapisal POK!

Je današnji dan z vsemi svojimi napovedmi ta napisan pok, ta izklican in priklican pok, ta pok, skozi katerega se vidi kot skozi šipo izložbenega okna, a ki obenem to šipo, to pregrado med tukaj in tam naredi vidno, jo ubesedi? To je pok nečesa, kar je počilo, čeprav je še zmeraj celo. Zveni učeno, a mar ni taka naša eksistenca – kompleksna? Polna pokov v steklu, za katerim se želimo prezentirati na način, kot nam ustreza ali kot nam ga okoliščine vsilijo kot najbolj ustreznega? Mar je v času medijev in medmrežja eksistenca vsakršne potencialne umetnine vse bolj le vprašanje avtoprezentacije umetnika? Posedanje v izložbenem oknu, čakanje, da te nekdo kupi? Kupi tvojo zgodbo? A obenem vsak umetnik najbrž še ve, da je umetnost malce bolj kompleksna. Najbrž. Kaj pa, če se ta zavest rahlja in vse bolj verjamemo lažnim božanstvom, ki smo si jih ustvarili, da bi se bolj učinkovito spoprijemali s svojim časom? Kaj je še knjiga ali pesem brez dogodka, brez nečesa, kar socialno osvetli vsebino?

Ura je 9:02, čas je za moj prvi klic ven iz tega zastekljenega prostora, iz tega inkubatorja, moje prvo pismo.